

V bratislavskej Katedrále svätého Martina sa uskutočnila slávnostná svätá omša pri príležitosti 3. výročia vzniku Bratislavskej arcidiecézy

Na sviatok vierozvestov svätých Cyrila a Metoda sa dnes v bratislavskej Katedrále svätého Martina uskutočnila slávnostná svätá omša pri príležitosti 3. výročia vzniku Bratislavskej arcidiecézy. Pápež Benedikt XVI. zriadil 14. februára 2008 arcidiecézu v Bratislave, ktorá sa stala metropolitnou. Za arcibiskupa metropolitu menoval vtedajšieho pomocného biskupa Bratislavsko-trnavskej diecézy Stanislava Zvolenského.

Bratislavský arcibiskup metropolita Stanislav Zvolenský slávnostnú svätú omšu koncelebroval s dekanmi a mnohými ďalšími kňazmi arcidiecézy.

Telefonuje Jozef Halko, hovorca Bratislavskej arcidiecézy: „Jej vznik bol nesporne prínosom v tom zmysle, že jednotliví kňazi počas týchto troch rokov mohli vybudovať užší vzťah a ešte užšiu spoluprácu so svojím

biskupom a arcibiskup metropolitou Stanislav Zvolenský mohol navštíviť mnohé farnosti, kde spoznal kňazov, spoznal ich život, spoznal aj veriacich. Čiže ako to už bolo povedané, pri zriadení nových diecéz jedným z najdôležitejších dôvodov pre ich zriadenie bolo, aby biskup bol bližšie k ľuďom. Myslím, že tento cieľ sa podarilo realizovať a bude sa ho iste dariť ešte viac, ešte lepšie realizovať v budúcnosti.“

Neuvedený, redaktor: „Rozdelenie diecéz sa pripravovalo od roku 2002. Pri zvažovaní alternatív bol prvoradý pastoračný rozmer. S návrhom museli súhlasiť všetci slovenskí diecézni biskupi. Následne sa ich návrhom zaoberala kongregácia pre biskupov vo Vatikáne. Do Bratislavskej diecézy boli začlenené okrem hlavného mesta aj mestá Šamorín, Senec, Pezinok, Malacky, Šaštín, Senica a Skalica.“

TV Bratislava, 14.2.2011

Nitra sa chystá na výročie Cyrila a Metoda

Vzácnu renesančnú schránku na hostie z 15. storočia objavili reštaurátori pri obnovovaní Nitrianskeho hradu. Tabernákulum sa skrývalo v katedrále - bazilike svätého Emeráma. Podobných artefaktov sa v Európe zachovalo veľmi málo. Hrad a jeho okolie rekonštruujú v rámci príprav na 1150. výročie príchodu svätých Cyrila a Metoda na územie Slovenska, ktoré bude v roku 2013. Horná loď katedrály je už hotová, lešenia majú reštaurátori rozložené ešte v dolnej lodi. Tá ma tiež bohatú históriu. Napríklad Turci tam počas svojich výbojov poodtínali hlavy svätcom na oltári. Pri rekonštrukcii obnovili Reštaurátori odkryli v nitrianskej katedrále vzácne maľby, tiež unikátnu schránku na hostie blízko hlavného oltára. aj vzácne maľby Gottlieba Antónia Galiardiho. „Je to jediné jeho dielo, ktoré sa zachovalo v takej monumentálnej podobe,“ hovorí vedúci reštaurátorského tímu Vla-

dimír Plekanec o maliarovi patriacom ku komunite pôsobiacej na rakúskom kráľovskom dvore. Počas vyše tisícročnej histórie katedrály sa na nej prejavili nielen rôzne umelecké štýly, ale aj neodborné zásahy. Napríklad v čase romantizmu niektorí umelci v snahe oživiť vyblednuté a ošarpané fresky zničili ich pôvodnú hodnotu. Podľa Plekanca vzácne historické a umelecké diela zachránili v pravý čas. „Hrozilo, že by boli vplyvom času a iných podmienok úplne zničené,“ hovorí. Po rokoch pribudne k trojici zvonov na hrade aj chýbajúci štvrtý. Zvony boli zničené roku 1945 pri bombardovaní Nitry. Najnovší zvon bude zároveň aj najväčší, bude vážiť 2 700 až 2 800 kilogramov. „Bude zasvätený svätému Gorazdovi, svätému Bystríkovi a Maurovi. Všetko zaplatí Kapitulka kanonikov,“ hovorí biskup Vladimír Judák. Zmeniť sa má aj hradné nádvorie, kde by mala pribudnúť socha pápeža Jána

Kubica dostal kúsok pápeža

Bývalý dlhoročný sekretár nebohého pápeža Jána Pavla II. daroval zranenému pilotovi formuly 1 Robertovi Kubicovi relikvie po obľúbenom Svätom Otcovi. Kardinál Stanislav Dziwisz poslal krajanovi medailón, v ktorom sa skrýva kúsok z odevu Jána Pavla II. i s kvapkou jeho krvi. Dziwisz poprosil jedného reportéra, aby relikviu odovzdal v rímskej nemocnici Kubicovi. Jazdec má obrázok svojho slávneho krajana a predchádzajúceho rímskeho biskupa vedľa svojho nemocničného lôžka a jeho meno nosí aj na pretekárskej prilbe. (tasr)

Plus jeden deň 12.2.2011

Pápež Benedikt XVI. prijal ruského prezidenta Dmitrija Medvedeva

Pápež Benedikt XVI. prijal 17.2. ruského prezidenta Dmitrija Medvedeva. Stredobodom diskusie bola situácia na Blízkom východe. Obaja predstavitelia okrem toho opätovne potvrdili, že chcú zintenzívniť bilaterálne vzťahy. Ruský prezident, ktorého sprevádzala manželka, sa stretol s pápežom druhýkrát. Na prvom stretnutí v decembri 2009 sa s hlavou katolíckej cirkvi dohodli na nadviazaní úplných diplomatických stykov medzi Ruskom a Vatikánom. Nie je jasné, nakoľko sa dnešné rozhovory týkali aj ďalšieho zblížovania katolíckej a ruskej pravoslávnej cirkvi, ktoré už vedú intenzívny dialóg. Z Moskvy však zatiaľ neprišla oficiálna pozvánka na návštevu pápeža v Rusku.

Rádio Lumen, 17.2.2011

Pavla II. v nadživotnej veľkosti. Neďaleko jej plánujú odomknúť vstup do biskupských záhrad, ktoré nelákajú ani tak vzácnou flórou ako jedinečným výhľadom na staré mesto. Štyri roky prác na hrade si dosiaľ vyžiadali približne milión eur, väčšinu uhradila cirkev z vlastných zdrojov a darov.

Andrej Barát, Pravda, 12.2.2011

Ekuména - spolužitie s rezervou?

Ekuména - spolužitie s rezervou?

Kresťanstvo má vlastnú verziu multikultúrneho sna. Je ňou ekumenizmus, snaha o spoluprácu a zblíženie kresťanských cirkví

Milan Lasica s Pavlom Vilikovským a Tomášom Janovicom v knihe *Tri kostoly prepísali sen do aforizmu*: „Evanjelický kostol s katolíckym a synagógou zájdu do miestnej krčmy na pohár nekršteného vína a budú si rozprávať anekdoty.“ Dožijeme sa v našich pomeroch posvätného žúru, alebo to vždy bude len hra vyhlásení a ústretových gest?

Konflikty nehrozia

Slovensko napriek všeobecne šírenému obrazu katolíckej krajiny ekumenizmus potrebuje. Nie je totiž konfesiónálne jednofarebné, okrem dominantných katolíkov tu žijú aj evanjelici a príslušníci ďalších protestantských cirkví. Mnohí obyvatelia východného Slovenska sa tiež hlásia k pravoslávii. Náboženská pestrosť pritom nie je len výsadou miest, ale i tradičnejšieho vidieka. Na úrovni predstavených jednotlivých cirkví nie je núdza o priateľské objatia. Katolícki biskupi s kolegami z iných cirkví spoločne obedujú u prezidenta či na Úrade vlády, pred veľkými sviatkami sa striedajú v televíznych štúdiách, občas sa stretnú pri spoločných modlitbách. Kresťanské cirkvi sú členmi Ekumenickej rady cirkví, paradoxne najväčšia cirkev v nej má len štatút pozorovateľa. Určite tu nehrozia náboženské konflikty na spôsob Severného Írska.

Konfesia viac ako osobná viera

V homoliptovskej obci Hybe je „štatistický koláč“ náboženskej príslušnosti obrátený. Väčšinu z 1600 obyvateľov tvoria evanjelici, katolíci sú tu menšinou. Rímsko-katolícky farár v Hybiach Ľubomír Hajdučík sa v hodnotení spolužitia dvoch konfesií zhoduje s evanjelickým farárom Stanislavom Gregom, keď vraví, že „po ľudskej stránke je to pekná skúsenosť, vieme si pomôcť. Spoločne športujeme, dohodli sme sa na spoločnom začiatku školského roka.“ Grega pripomína aj ďalšiu spoločnú aktivitu - koledovanie počas vianočných sviatkov, keď evanjelické a katolícke deti mali spoločný program a „navštevovali s dobrou novinou rodiny oboch vy-

znaní“. Obaja sa zhodnú i v tom, že úroveň ekumenických vzťahov na dedine závisí od konkrétnych ľudí. Pri téme, ako je konfesijná príslušnosť dôležitá pre súčasného človeka, Hajdučík priznáva, že často je dôležitejšia ako osobná viera. Prostredie, v ktorom človek žije, si potipí na tradície a históriu, týka sa to však najmä staršej generácie. Mladší aj podľa evanjelického kolegu Gregu nemajú povedomie príslušnosti ku konkrétnej cirkvi. „Riešia to ako poslednú vec. Je im to jedno.“

Tolerancia je len začiatok

Zmiešané manželstvá sú zrejme najproblematickejším bodom pri spolužití dvoch konfesií. Aj v tomto prípade to trápí hlavne starších. Hajdučík tvrdí, že pri rozhodovaní, v ktorom kostole bude sobáš, nechce ustúpiť ani jedna strana, a tak nezriedka mladí končia pri civilnom obrade. „Pri týchto manželstvách sú problematickí rodičia a starí rodičia snúbencov.“ Grega upozorňuje, že v tomto „boji“ býva evanjelická cirkev často porazená. „Pre pokoj v rodine evanjelici ustupujú, pričom sobáš a krsty detí potom bývajú v rímskokatolíckom kostole.“ Spolužitie dvoch najvýznamnejších konfesií môže zasiahnuť aj oblasť komunálnej politiky. Čerstvú a nečakanú skúsenosť má starostka oravskej obce Pámica Milada Antalová. Pretože Pámica je na dolnej Orave, situácia je podobná ako

v Hybiach - väčšinu obyvateľov tvoria evanjelici. Starostka hovorí, že jej protikandidát použil v predvolebnej kampani aj tému cirkevnej príslušnosti. „Občania obce sa stretli s letákmi, v ktorých zdôraznil svoje vierovyznanie ako jeden z dôvodov, prečo ho voliť.“ Mnohí voliči boli touto výzvou zneistení a premýšľali, či by nemali podporiť kandidáta, s ktorým ich spája príslušnosť k tej istej cirkvi. Starostka Pámice spolužitie nevidí naivne. Na oboch stranách sa stretáva s tradične chápanou vierou, pričom sú situácie, v ktorých každý „tábor“ háji len svoje záujmy.

Istoty neriskujeme

Farár Stanislav Grega komentuje takéto a podobné zákopové vojny z nadhľadu. „Ten, kto má väčšinu, využíva svoje majoritné postavenie na neprimeraný nátlak.“ Takýto prístup hrozí všetkým konfesiám, závisí len od ich „štatistickej sily“. Spolužitie vierovyznaní na Slovensku nie je konfliktné, ale zväčša ostáva len pri obyčajnej tolerancii, ktorou zúčastnení neriskujú vlastné istoty. Skutočná inšpiratívna výmena zrejme nastáva až tam, kde sa ľudia otvárajú osobnému prežívaniu viery. Inak platí lakonické konštatovanie Ľubomíra Hajdučíka, ktorý priznáva, že „máme problém vysporiadať sa sami so sebou, nieto ešte s druhými“.

Ľubomír Jaško
SME 12.2.2011

Bude nutné naučiť sa užšie spolupracovať

Cirkvi sa správajú tak, aby vytvárali na verejnosti prijateľný obraz, hovorí religionista Roman Kečka.

Ako hodnotíte stav ekumenického hnutia?

Ekumenické nadšenie progresívnych kresťanských kruhov v 60. a 70. rokoch je minulosťou. Nastalo vytriezvenie z predstavy, že je možné rýchlo prekonať rozdiely. Kresťanské cirkvi sa však aspoň na úrovni vyhlásení snažia o dobré vzťahy a správajú sa k sebe „politicky korektné“. V oblasti náboženského učenia sa cirkvi nijako mimoriadne nezblížili.

Dôvod?

Prínosom pre ekumenické vzťahy bolo spoločné vyhlásenie niektorých protestantských cirkví a katolíckej cirkvi z roku 1999. Podľa neho sú teologické rozdiely, ktoré v 16. storočí spôsobili rozkol, prekonané. V roku 2000 však nastalo ochladenie vzťahov, keď vatikánsky úrad, vedený kardinálom Ratzingerom, vydal dokument *Dominus Iesus*, kde za stopercentnú cirkiev označil iba tú katolícku. Pravoslávne cirkvi nazval „čiastočnými cirkvami“, protestantské „spoločenstvami“.

s prvkami cirkevnosti“. Pravoslávni dokument privítali s tým, že katolíci konečne jasne definujú svoju pozíciu, protestanti boli sklamaní

- snahy o dialóg z katolíckej strany považovali za neúprimné.

Aké sú dôsledky v praktickom spolužití?

Katolícka cirkev uznáva krst pravoslávnych a niektorých protestantských cirkví. Pri sobáši katolíka s nekatolíkom je naďalej potrebný súhlas biskupa. Ne-katolícky kňaz, ktorý by chcel pôsobiť v katolíckej cirkvi, musí byť vysvätený nanovo a katolícky kňaz nesmie podať eucharistiu protestantovi. Pravoslávnenému však áno.

Ratzinger sa medzitým stal pápežom.

Na rozdiel od predchodcu nedáva taký dôraz na PR cirkvi. Sústreďuje sa na posilnenie jej identity a vyhranenie sa voči ostatným cirkvám, a to aj za cenu spomalenia ekumenického dialógu.

Považujete ekumenické aktivity zo strany cirkví za úprimné? Možno sú to len gestá.

Cirkvi stratili v modernej spoločnosti veľkú časť priameho politického vplyvu. Sú viac pod tlakom verejnej mienky, chcú mať pozitívny mediálny obraz. Správajú sa tak, aby mali pre verejnosť prijateľný obraz.

Aké bude miesto ekumenického hnutia v dejinách kresťanstva? Vážny moment alebo len márný pokus?

Ekumenizmus sa nedá zastaviť. Pred vojnou boli pokusy o zblíženie cirkví chápané ako výstrelky liberálov. Počas nej bol neformálny dialóg zrazu možný. Teológovia a členovia rôznych cirkví sa ocitli na jednej lodi v koncentračných táborech a prišli na to, že musia a dokážu komunikovať. Na základe tejto skúsenosti dnes niektorí hovoria, že silnejší islam v Európe privedie kresťanské cirkvi k tomu, aby sa v záujme prežitia naučili užšie spolupracovať. V budúcnosti teda prevládne príslušnosť ku kresťanstvu v zmysle kultúrnej identity.

Lubomír Jaško
Autor je publicista
SME 12.2.2011

Vyspovedajte sa telefónu

Zo státisícov aplikácií pre iPhone sme vybrali tie najbláznivejšie

Populárny inteligentný telefón iPhone vám môže v niektorých prípadoch nahradiť aj kňaza. Medzi stovkami tisíc aplikácií sa aktuálne objavila virtuálna spovednica, svoje hriechy tak môžete zveriť svojmu iPhone. Vatikán s tým nie je celkom uzrozmeneý...

Program, ktorý stojí dva doláre, funguje celkom jednoducho. Popri zozname desiatich príkazaní vám ku každému príkazaniu poskytne zoznam možných prehreškov. Vy len kliknete na konkrétny hriech, ktorým ste sa proti konkrétnemu príkazaniu prehrešili. Ak ste si svoj hriech nenašli, môžete si ho vytvoriť. Kým niektoré diecézy aplikáciu odobrili ako ďalšiu možnosť kontaktu s Bohom, Vatikán protestoval, že nič nemôže nahradiť osobný kontakt s kňazom. Virtuálna spovednica však zďaleka nie je najbláznivejšou aplikáciou pre iPhone. Vedeli ste o virtuálnom pupku? Za 79 európskych centov si môžete na obrazovku iPhone nahodiť jeden z mužských alebo ženských pupkov, ktoré môžete hladkať alebo štekliť. Z telefónu sa vám ozve hlasová reakcia. Skutočne užitočný program. V Japonsku je populárna bozkávacia aplikácia, ktorá vám umožňuje pobožkať rozprávkovú postavku na displeji. Hygiena nadovšetko.

Preverte si partnera

Niektoré aplikácie zas pripomínajú policajné metódy. Program Date Check vám umožní vyhnúť sa schôdzke s neželaným partnerom. Ak sa chcete vyhnúť schôdzke s mužom, ktorý sa vie rozprávať iba o futbale alebo vás odpudzujú mladík, ktorý si ešte nenasporil na auto, Date Check vám po zadaní základných informácií vysype podobné pikošky z databázy. Za informácie však zaplatíte. A ak ste dáma a rande sa vám nevydarí, existuje aplikácia, ktorá využíva vibračné zvonenie v telefóne... hádajte na čo.

S iPhoneom do vojny

Na záver spomeňme aplikáciu, ktorú vyvinul americký vojak Jonathan Springer. Vojakom v Afganistane má pomocou virtuálnej mapy a kompasu pomôcť s orientáciou v teréne. Vojaci si navyše môžu posilať súradnice a fotografie nepriateľských pozícií a cez aplikáciu vyžiadať aj palebnú podporu delostrelectva alebo letectva.

(ho), Plus jeden deň, 12.2.2011

SEX: Virtuálne potešenie si môžete so sebou vziať do vrecka.

IPHONE: Kto má chuť, môže si kúpiť virtuálny pupok.

AKCIE: Okrem vážnych informácií sa iPhone dá používať aj na nezmysly.

Deň nezadaných

Dnes je Deň nezadaných. Byť bez partnera dnes láka čoraz viac Slovákov. Takzvaní vlci samotári žijú najmä vo väčších mestách.

Venovať sa sebe, rozvíjať vzdelanie, cestovať a pestovať koníčky. Aj to sú faktory, ktoré stoja za fenoménom byť nezadaným. Kým na dedinách túžia ľudia skôr po tradičnejšom modeli života, v mestách sa mladí ľudia do vzťahov nehrnú.

Eva Jaššová, psychologička: „Väčšia pravdepodobnosť single domácností je skôr vo veľkomestách, čiže je to Bratislava.“

Anketa: Bratislavčan: „Dnešná doba je zložitá na hľadanie si toho správneho partnera.“

Bratislavčan: „Poznám veľa ľudí, ktorí sú spokojní nezadaní.“

Bratislavčanka: „Každému je ľah-

šie, keď má tú svoju spriaznenú dušu, ale nikdy, aspoň nemám ten pocit, že by sa možno za tým nejak naháňali.“

Redaktorka STV: „Dojem, že mladí často volia život bez partnera, môže vytvárať aj neskoré uzatváranie manželstiev.“

Sylvia Porubánová, psychologička: „Tento trend sa posunul o 10 rokov.“

Redaktorka STV: „Trend odkladať manželstvo podľa odborníkov nesúvisí s tým, že si chcú mladí predĺžiť bezstarostný život. Sú za tým hlavne socio-ekonomické faktory.“

Jozef Kováčik, hovorca KBS: „Spoločnosť by mala vytvárať tie podmienky, aby mladí ľudia mohli vstupovať do manželstva, do vzťahu vtedy, keď na to sú už zrelí. A myslím si, že ak je to po 30-ke, tak je to už neskoro.“

Lucia Máčeková, STV 1, 15.2.2011

Neverejní poskytovatelia sociálnych služieb hrozia štrajkom

Neverejní poskytovatelia sociálnych služieb hrozia štrajkom. Dôvodom je ich katastrofálna finančná situácia. V januári a februári nedostávajú dotáciu od samospráv. Po minulých rokoch to vykrývali z vlastných rezerv, alebo si brali úvery, teraz im už dochádza dych. Požadujú rovnaké finančné podmienky ako majú verejní poskytovatelia. Nová legislatíva, ktorá to má upraviť, začne platiť až od budúceho roka. Čo bude so zariadeniami sociálnych služieb dotedy, je otázne. Tému sa venuje Elena Jančušková.

Elena Jančušková, redaktorka: „Ľudia, ktorí sú klientami župných či mestských domovov sociálnych služieb, platia za pobyt niekoľkonásobne nižšie sumy ako v zariadeniach, ktoré zriadila cirkev alebo súkromník. Prvé typy domovov patria medzi verejných poskytovateľov, tie druhé sú neverejné. Podľa Boženy Bušovej z Asociácie poskytovateľov sociálnych služieb je problém v tom, že Ústavný súd síce zrovnoprávnil oba typy poskytovateľov, nie však z hľadiska financovania. Preto teraz žiadajú rovnaké finančné podmienky.“

Božena Bušová, Asociácia poskytovateľov sociálnych služieb: „Aby občania mali nárok na rovnakú čiastku, či si vyberú verejného poskytovateľa, alebo neverejného. A nie tak ako je to doteraz, aby určitú čiastku, zhruba v hodnote 200-300 euro platili u verejného poskytovateľa, ale dvojnásobok a niekedy až trojnásobok museli platiť u neverejného poskytovateľa.“

Elena Jančušková, redaktorka: „Domovy sociálnych služieb a zariadenia pre seniorov dotuje štát, ktorý peniaze posielal župám a obciam. Samosprávy potom rozhodujú, do ktorých domovov klienti pôjdu a koľko peňazí ostane pre druhý typ poskytovateľa, teda pre neverejný. Pridelené peniaze však na prevádzku domovov neverejných poskytovateľov nestačia. Preto, aby udržali zariadenia, sú nútení brať úvery. Milada Dobrotková, predsedníčka asociácie, apeluje na vládu.“

Milada Dobrotková, predsedníčka Asociácie poskytovateľov

sociálnych služieb: „Dokedy bude samospráva považovať klientov neverejných zariadení za cudzích a klientov vo svojich vlastných zariadeniach za vlastných? Pýtam sa pánov ministrov.“

Elena Jančušková, redaktorka: „Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny poskytovateľov upokojuje a tvrdí že v marci začne platiť novela, ktorá oba typy poskytovateľov zrovnoprávni. Podľa nových pravidiel sa klient rozhodne, ktorý domov si vyberie a samospráva mu ho bude povinná zaplatiť. Tento systém však reálne môže nabehnúť až v januári 2012, pretože peniaze momentálne nie sú.“

Slavomíra Sélešová, hovorkyňa ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny: „Ministerstvo práce intenzívne rokujú s ministerstvom financií o možnostiach financovania sociálnych služieb a o potrebe navýšenia zdrojov.“

Elena Jančušková, redaktorka: „Neverejní poskytovatelia majú na začiatku roka aj ďalší problém. Samosprávy ich totiž nedotujú v prvých mesiacoch roka. Staré zmluvy totiž platia vždy ku koncu roka a nové sa uzatvárajú až v marci. Prvé mesiace tak k nemajú z čoho žiť. Rezort práce tvrdí, že obce a župy peniaze na domovy dostali a môžu ich posunúť ďalej. Hovorkyňa bratislavskej župy Iveta Tyšlerová povedala, že zdržanie vyplatenia spôsobilo pripravovanie nových zmlúv.“

Iveta Tyšlerová, hovorkyňa Bratislavského samosprávneho kraja: „Finančné prostriedky im budú vyplatené v najbližších dňoch. Treba totiž povedať, že zákon o sociálnych službách jednoznačne hovorí, že obec alebo vyšší územný celok finančne prispieva poskytuje predovšetkým a prvý preddavok sa poskytuje najneskôr do konca februára príslušného rozpočtového roka.“

Elena Jančušková, redaktorka: „Neverejní poskytovatelia naďalej tvrdia, že nemajú peniaze už nielen na prevádzku, ale dokonca aj na stravu svojich klientov. Ak sa nič nezmení, sú ochotní aj štrajkovať.“

Rádio Slovensko, 13.2.2011

Spoločenstvo života a lásky

Rozdielnosť pováh, názorov a záujmov je podľa štatistik najčastejšia príčina rozvodu. Na Slovenku ním končí každé druhé manželstvo. Cirkev preto varuje pred krízou rodiny. Odpovede na otázku hľadali biskupi, kňazi, odborná i laická verejnosť na konferencii Rodina v treťom tisícročí.

Redaktorka STV: „Familiari consortio, ako ho nazval pápež Ján Pavol II., má byť spoločenstvom života a lásky.“

Stanislav Zvolenský, bratislavský arcibiskup metropolita: „Je vytvorené na tom, že ľudia sa chápu ako tí, ktorí vo svojej dôstojnosti pochádzajú od Boha a najzákladnejší vzťah v ľudskej dôstojnosti je vzťah lásky.“

Milan Chatur, gréckokatolícky biskup, predseda Rady KBS pre rodinu: „Začiatok prípravy na rodinný život je už v tele matky. Teda už to dieťaťko, ktoré vyrastá v akomsi prostredí, v živote matky, cez matku dostáva impulzy.“

František Tondra, biskup, Spišská Kapitula: „Sú deti, ktoré nemajú rodičov, alebo neúplné rodiny, že sa to len ťažko dá nahradiť, ale spoločnosť musí sa postarať a byť tou náhradou pre deti.“

Redaktorka STV: „V kríze je podľa biskupov nielen rodina, ale aj človek ako taký.“

Stanislav Vojtko, riaditeľ Inštitútu rodiny Jána Pavla II. v Bratislave: „Ak človek objav v sebe hodnotu, začne mať sám k sebe úctu, k druhému človekovi, tak môžeme povedať, že toto je úplný začiatok.“

Redaktorka STV: „Kardinál Jozef Tomko vyzýva na záchranu rodiny a tým aj národa.“

Kardinál Jozef Tomko: „U nás je nebezpečenstvo a tá jediná nová vlna názorov a tlakov nie sú v prospech ľudstva, v prospech človeka, v prospech muža a ženy. Tak nech tá rodina bude rodinou.“

Redaktorka STV: „Výzva Jána Pavla II. sa dotýka nielen kňazov a rehoľníkov. Má za cieľ osloviť všetkých ľudí, aby zveľadovali a chránili hodnoty rodiny v 21. storočí.“

Magda Tóth Želeňáková
STV 1, 12.2.2011

Valentín na zámku

No dnešný deň si užili aj zaľúbenci v najromantickejšom zámku v Strednej Európe. Málokto ale vie, že Pálffyho Bojnický zámok ukrýva aj niečo zo samotného svätého Valentína.

Bojnický zámok dnes dýchal najmilším citom. Po jeho chodbách sa prechádzali zaľúbené dvojice. Neprišli len kvôli prehliadke. Božk v priestoroch Bojnického zámku je vraj iný.

návštevníci zámku: „Na zámku v takej romantickej atmosfére, ešte v tých dobových šatách.“

návštevníci zámku: „Je to také netradičné.“

Petra Gordíková, hovorkyňa zámku Bojnice: „Je to druhá oficiálna možnosť, tá prvá je teda počas sobáša alebo počas svadobnej hostiny a druhá oficiálna možnosť ako niekoho na zámku pobožkať, je práve tu v Huňadyho sále v altánku lásky.“

Redaktor: „Vyznať lásku na Valentína v Bojnickom zámku má svoje čaro. V oltári v zámočkej kaplnke sú vraj v jamke uložené aj pozostatky patróna všetkých zaľúbených.“

Erik Kližan, archivár Bojnického zámku: „S najväčšou pravdepodobnosťou tá oltárna jamka, tá pozostalostná jamka je niekde v týchto miestach. Ako sa sem dostal, ťažko povedať, pretože tieto relikvie sa nachádzajú vlastne v celom svete. Prečo svätý Valentín to by sme sa museli spýtať staviteľky tejto kaplnky a to nám už umožnené nie je.“

Redaktor: „K sviatku všetkých zaľúbených jednoznačne patrí aj valentínska noc. No a pre tých najodvážnejších je tu pripravený aj apartmán.“

Petra Gordíková, hovorkyňa zámku Bojnice: „Prečo najodvážnejších? No práve preto, že v týchto miestnostiach je údajne najväčšia koncentrácia duchov na celom zámku.“

Redaktor: „Keď 14. februára takmer pred 1750 rokmi stál pred katom, netušil, že jeho osud raz spozná celý svet. Rímsky biskup Valentín sa o to postaral tajnými sobášmi.“

prof. PhDr. ThDr. Amantius Akimjak PhD., dekan KU Ružomberok: „Napriek zákazu cisára Klaudia II. tajne sobášil mladých chlapcov, ktorí sa rozhodli pre manželstvo predtým, než šli do vojska, lebo cisár Klaudius chcel, že sa majú sobášiť až keď z vojny prídu, keď vôbec prídu.“

Peter Ziman, TV Markíza, 14.2.2011

Britská vláda chce umožniť svadby ľudí rovnakého pohlavia v kostoloch

Britská vláda sa chystá umožniť homosexuálnym a lesbickým párom, aby uzatvárali registrované partnerstvá v kostoloch. Anglikánska cirkev už však dala najavo, že svoje kostoly pre svadby párov rovnakého pohlavia neotvorí. Podľa britských médií by mala námestníčka ministerky vnútra Lynne Featherstoneová v priebehu niekoľkých týždňov zrušiť časť zákona o registrovanom partnerstve zakazujúcu uzatváranie týchto zväzkov v cirkevných objektoch. Zákon zakazuje, aby sa pri uzatváraní registrovaných partnerstiev čítalo z Biblie alebo sa predčítali náboženské texty. Zatiaľ nie je jasné, či bude zrušený i tento zákaz a či budú môcť byť svadby homosexuálov oficiálne označované za manželstvo. Arcibiskup z Yorku John Sentamu v televíznom rozhovore zdôraznil, že „verí v liberálnu demokraciu a rovnosť pre všetkých“, ale vyhlásil, že nechce, aby cirkvám niekto prikazoval, čo majú robiť. Hovorca anglikánskej cirkvi priamo povedal, že vedenie cirkvi „sústavne zdôrazňuje, že nebude požehnávať ľuďom, ktorí uzatvárajú registrované partnerstvá“. Vláda však nemieni nútiť cirkev, aby ceremónie pre homo-

sexuálne páry usporadúvali. „Vláda zvažuje ďalší krok v otázke registrovaných partnerstiev, vrátane toho, že by niektoré náboženské organizácie mohli umožniť párom rovnakého pohlavia registrovať svoje partnerstvo v náboženskom prostredí,“ povedal hovorca ministerstva vnútra. Zmeny v zákone sa budú týkať i mešit a synagóg, aj keď islam a ortodoxný judaizmus homosexuálne vzťahy zakazujú. Rabín Jicchak Schochet zo severolondýnskeho Mill Hill povedal, že „manželstvá ľudí rovnakého pohlavia nemajú miesto v žiadnom svätostánku“. No podľa novin The Daily Telegraph sú voči zmenám ústretoví kvakeri, unitári i liberálne synagógy. Aj skupina anglikánskych biskupov vlni vyzvala k zmene zákona s tým, že „heterosexuálne páry majú na výber medzi civilnou a náboženskou svadbou, ale homosexuálne páry takú voľbu nemajú“. Zákon o civilnom partnerstve, ktorý dáva účastníkom rovnakú právnu ochranu ako manželstvo, platí v Británii od roku 2005.

Heterosexuálne páry majú na výber medzi civilnou a náboženskou svadbou, homosexuálne nie. (čtk)

Pravda, 15.2.2011

Messerschmidt vyprovokoval aj filmárov, vstúpili mu do hlavy

Ľudia ho väčšinou nechápali, považovali ho za provokatéra a šialenca, báli sa ho. Nezväzovali ho konvencie, a tak mal na čo doplácať. Vyslúžil si však aj veľký obdiv. Sochár Franz Xaver Messerschmidt má povest' komplikovaného a tajomného človeka. Žil v 18. storočí a tvoril aj v Prešporku. Preslávil ho najmä súbor tzv. charakterových hláv, ktoré sa stali kľúčovým obrazovým motívom filmu Čas grimás. Nakrútil ho slovenský režisér Peter Dimitrov a premiéru mal 10. februára. Na scenárii hodinovej snímky spolupracoval spisovateľ Dušan Mitana a s Messerschmidtovými démonmi v nej zápasí herec Marek Vašut. Jeho prejav je vypätý, často až búrlivý. Po krátkom dokumentárnom úvode začínajú tvorcovia na základe

zistených informácií o umelcovom živote inscenovať jeho príbeh. Messerschmidt privádza ľudí do rozpakov. Nielen svojím správaním a charakterovými hlavami, ale aj sochou ukrižovaného Krista v uhorskom odeve. Miestny farár sa preto chodí ponosovať arcibiskupovi. Jadro príbehu sa tak odohráva na osi Ostrihom - Messerschmidtov ateliér s prilahlými ulicami. Prepojenie s dišputami u arcibiskupa sa dá pochopiť, ale Messerschmidtov svet láka viac. Škoda, že v ňom tvorcovia nezotrávajú dlhšie, aby bol jeho príbeh bohatší a rozvinutejší. Pokusy spodobniť tvorivé múky umelca sú však nápadité a diváka v pozitívnom zmysle rozruší aj expresívne používanie motívu charakterových hláv. Pravda 12.2.2011

BOH má v nebi Knihu

Hovoríme so slovenským profesorom Dr. Ladislavom Kvaszom. Zaoberá sa otázkami vývoja vied, najmä matematiky a vývoja pojmu, V marci tohto roku sa stane laureátom Fernando Gil International Prize.

Druhý program STV nedávno uviedol dokumentárny film Generácia na prelome. V rámci neho nechýbali ani vaše veľmi presné vyjadrenia na rôzne spoločensko-politické témy. Okrem iného ste uviedli, že matematicky vzdelaného človeka neschvátí populizmus. To všetci musíme byť vzdelaní, aby sme nepodliehali prekvitajúcemu politickému populizmu, alebo, ako je možné, že aj vzdelaní a rozumní ľudia sa v politike neraz prezentujú ako populisti?

Obávam sa, že proti populizmu neexistuje jeden účinný liek. Populizmus má viaceré komponenty - intelektuálny, emocionálny, morálny, duchovný. Odolnosť proti populizmu zvyšuje rozvoj každej z týchto oblastí. Intelekt je jednou z nich, dôležitou, ale, samozrejme, sám osebe nestačí. Emocionálne nezrelá osobnosť, nech už je intelektuálne akokoľvek rozvinutá, populizmu ľahko podlieha. No platí to aj naopak. A rovnako morálne poklesky alebo duchovná prázdnota tiež napomáhajú šírenie populizmu. Ideálne je, samozrejme, keď sú tieto oblasti v rovnováhe. Podľa mňa je však intelektuálna stránka odolávania populizmu u nás obzvlášť slabá. Nezvykli sme si proti populistom argumentovať, a to je, zdá sa, chyba. Už vlastne pri odmietaní komunizmu absentovalo jasné a presné pomenovanie jeho omylov. Komunizmus sme odmietli emocionálne, prípadne kresťania aj duchovne, ale intelektuálneho pomenovania jeho chýb, porovnateľného s prácami poľského filozofa Leszka Kolakowského, sa asi nedočkáme.

V marci tohto roku budete v Lisabone preberať významnú cenu Fernando Gil International Prize. Čím si vedec zaslúži takéto vysoké ocenenie?

Cenu udeľuje každoročne portugalské ministerstvo vedy a vysokého školstva v spolupráci s nadáciou Calouste Gulbenkiana za vynikajúce dielo v oblasti filozofie vedy. Jej cieľom je uctiť pamiatku nedávno zosnulého portugalského filozofa Fernanda Gila

a súčasne prispieť k rozvoju filozofie. Ocenená bola moja kniha Patterns of Change - Linguistic Innovations in the Development of Classical Mathematics, ktorá vyšla roku 2008 v Bazilejskom vydavateľstve Birkhäuser. Knihu vybrala medzinárodná komisia spomedzi vyše tridsiatich nominovaných prác. Na webovej stránke Gilovej ceny <http://fernando-gil.org.pt/en/nominees/2010/winner/> je možné nájsť podrobné informácie tak o cene, ako aj o komisii a o nominovaných prácach. V marci tohto roku bude slávnostné odovzdávanie ceny, v rámci ktorého budem mať verejnú prednášku v priestoroch nadácie. V súčasnosti je otvorený proces nominácie na cenu za rok 2011.

Existuje interakcia medzi fyzikou a matematikou? Čo konkrétne bolo predmetom vášho záujmu, „vymysleli“ ste si ho, alebo vás viedla vedecká intuícia? Pozorujete napríklad medzi študentmi záujem o vašu vedeckú prácu a jej výstupy?

Interakcia medzi fyzikou a matematikou je veľmi intenzívna. Jednak zakladatelia novovekej fyziky ako Newton, Euler, Lagrange boli tak významní matematici, ako aj významní fyzici. Mnohé matematické teórie sa zrodili na riešenie fyzikálnych problémov a naopak, často pokrok v matematike umožnil prevrat vo fyzike. Predmetom môjho záujmu je jazyk matematiky a dynamika jeho zmien. Významné objavy v matematike boli často umožnené práve tým, že ich autori zmenili jazyk, zmenili pravidlá jeho syntaxe a sémantiky, čo umožnilo vyjadriť veci, ktoré predtým jazyk vyjadriť neumožňoval. Je zaujímavé pozrieť sa, ako takéto lingvistické inovácie fungujú. Takže moja práca sa opiera o analýzu histórie matematiky, o porovnávanie textov z rôznych období, v ktorých sa ten istý poznatok formuluje pomocou rôznych jazykových prostriedkov. Preto verím, že súvislosti, ktoré som našiel, som si „nevymyslel“, ale som ich objavil. Čo sa týka študentov, nemôžem sa sťažovať. V každom ročníku sa nájde niekoľko záujemcov, ktorí prinášajú podnetné námietky i námety.

- Je pravda, že klasických filozofov v súčasnosti na svete nahrádzajú matematici a fyzici?

Určite nie. Podobne ako internis-

tov nemôžu nahradiť ortopedi. Myslím si, že obe disciplíny majú svoje nezastupiteľné miesto v kultúre. To, že sa v poslednom čase o fyzike viac píše v novinách, vôbec neznamená, že by bola dôležitejšia než v časoch, keď sa o nej v novinách nepísalo. Fyzikovia je viac a na svoju vedu potrebujú viac peňazí, preto sa snažia spoločnosti vysvetliť, na čo tie peniaze utrácajú. Preto píšú mnohé pekne a všeobecne zrozumiteľné knihy, v časopisoch píšú populárne články a organizujú zaujímavé prednášky. No tento mediálny „opar“ nijako nesúvisí s významom toho, čo robia. Tu by som zacytoval britského ekonóma N. Parkinsona, ktorý napísal, že v čase Nelsonovho víťazstva pri Trafalgare sídlila admirálna v drevených barakoch. Úmerne s tým, ako rástla honosnosť jej budov, klesal počet lodí a mužstva. Možno preto s Parkinsonom povedať, že význam určitej disciplíny je nepriamo úmerný jej mediálnemu ohlasu. Keď sa ľudia začnú zaoberať ohlasom, s vedou to ide spravidla dolu kopcom.

- Akú pozíciu zastáva viera pri vedeckej práci, napríklad v oblasti matematiky?

O Bohu nemám žiadnu predstavu, a myslím si, že je to tak správne. Podľa prvého príkázania si človek nemá utvárať obraz Boha. Podľa mňa viera patrí do súkromia a ak niekto cíti potrebu o nej verejne hovoriť, je to podozrivé. Čo sa týka úlohy viery vo vedeckej práci v oblasti matematiky, veľmi pekne to vyjadril Pál Erdős. Podľa neho má Boh v nebi Knihu, v ktorej je ku každej vete napísaný jej najkrajší dôkaz. Matematik nemusí veriť v Boha, ale musí veriť v Knihu. Pred niekoľkými rokmi vyšla nádherná knižka The Proofs from the Book, ktorá obsahuje niekoľko dôkazov, ktoré sa s veľkou pravdepodobnosťou nachádzajú v Knihe.

- Mohli by ste charakterizovať spoločenské súčasné postavenie vedcov - možno cez vynakladané investície do vedy? Čo by sa podľa vašej mienky malo veľmi rýchlo zmeniť k lepšiemu vo vzťahu štátny rozpočet - veda, filantropia veda, mecenášstvo - veda...?

Ja si nemyslím, že by sa niečo malo rýchlo meniť. Rýchle zmeny spravidla veciam uškodia. Prednedávnym ministrom školstva jedným škrtom pera

v lietadle z Bruselu zmenil celú koncepciu vysokého školstva, a dodnes sa z toho nedokážeme vylízať. Politikov veda nezaujima a nerozumejú jej. Občas podľa ňu určitým tlakom a prijímú nejaké opatrenie, občas si svoje volebné programy ozdobia pár frázami o vede. To je asi všetko. Nevidím dôvod, prečo by sa to malo zmeniť. Horšie je, že samotná odborná verejnosť je atomizovaná a nedokáže o svojich problémoch komunikovať. Rôzne jej časti vytvárajú nátlakové skupiny, ktoré sa snažia presadiť svoje záujmy.

- Akí sú vaši študenti a čím ste radšej - pedagógom alebo vedcom, resp. čo vás viac baví?

Čo sa študentov týka, zdá sa, že majú čoraz menej času na štúdium. Väčšina z nich niekde pracuje a štúdium je na druhom či treťom mieste. Ale s tým sa asi nedá nič urobiť. Podľa mňa ideál je, keď človek môže so študentmi komunikovať o výskume, na ktorom pracuje. To sa mi do veľkej miery darí, takže som spokojný.

- Aká je vaša životná meta, čo by ste chceli dokázať a na čo sa v budúcnosti tešíte?

Prácu nevnímam ako dokazovanie niečoho, ale skôr ako otvorený proces. V súčasnosti pracujem na ďalšej knihe, ktorá bude o vzniku modernej vedy v sedemnástom storočí. No teším sa na niečo úplne iné, čo však ešte nechcem zakríknúť.

MEDZINÁRODNÁ CENA FERNANDO GIL

- Fernando Gil (1937-2006) bol významný portugalský filozof, vyzná-

vajúci filozofiu bez skrývania diskontinuity, v úmysle hľadať spojenie medzi rôznymi plánmi ľudského myslenia.

- Na pamiatku tohto významného vedca portugalská vláda vyhlasuje od roku 2006 Medzinárodnú cenu Fernando Gila. Cenu udeľujú za prínos k filozofii vedy vedno s portugalskou vládou aj Portugalská nadácia pre vedu a techniku a Nadácia Calouste Gulbenkian.

Ladislav Kvasz

Profesor Ladislav Kvasz pochádza z Bratislavy, študoval odbor teória systémov a pod vedením prof. Jána Pišúta aj vybrané partie teoretickej fyziky. Štúdium na vysokej škole ukončil v roku 1986 s cenou ministra školstva. Potom nastúpil na Katedru geometrie MFF UK v Bratislave ako asistent. Pôsobil na rôznych postoch. Roku 1993 Ladislavovi Kvaszovi udelili Herderovo štipendium, a tak akademický rok 1993/1994 strávil na Viedenskej univerzite. Zaoberal sa filozofiou Ludwiga Wittgensteina a Viedenského krúžku. V roku 1995 mu udelili Masarykovo štipendium a akademický rok 1995/1996 strávil na Londýnskej univerzite. Študoval filozofické dielo Imreho Lakatos a Karia Poppera. V roku 1997 mu udelili Fulbrightovo štipendium a letný semester 1998/1999 strávil na Kalifornskej univerzite v Berkeley. Zaoberal sa štúdiom dejín a filozofie novovekej matematiky. V roku 2000 získal Humboldtovo štipendium a kalendárne roky 2001 a 2002 strávil na Technickej univerzite v Berlíne. Venoval sa štúdiu dejín a filozofie matematiky a fyziky. **Barbora Laucká, HN 16.2.2011**

Cirkevný dialóg

Ak vám spojenie slov cirkiev a dialóg nedáva zmysel, neznamená to nič viac ako to, že žijete na Slovensku, kde je to jednoducho tak. Ak vám to ale nedáva spať, vidím vás na dobrej ceste k dobrej novine. Ak, naopak, máte pocit, že dialóg (čítajte myslenie) v tejto súvislosti nemá zmysluplný dôvod, pokiaľ ide o nedotknuteľné tradície cirkvi, nezúfajte - skostnatenosť je liečiteľné ochorenie. Ochorenie, ktorého príčinou môže byť slepá viera. Ako barlička je slepá viera neoceniteľná. Po vystretí ju však už nebudete potrebovať. Tak nejak si vysvetľujem nádejné memorandum, ktoré minulý týždeň podpísalo a zverejnilo 120 známych profesorov nemeckej katolíckej teológie. Vyzývajú v ňom cirkiev na zmeny, ktoré považujú za nevyhnutné: o. i. viac demokracie a transparentnosti v cirkevnom rozhodovaní, vysväcovanie žien a akceptovanie rovnako pohlavných zväzkov. Priznávam sa, že tento najnovší katolícky hlas, nota bene z domoviny súčasného pápeža, ma zaskočil. Môj nekomplikovaný nekompromisný vzťah k cirkvi svätej katolíckej sa tým pozitívne naštrbil. Malý škriatok pochybovačnik, spolupútnik môjho neveriaceho ega, sa ihneď zaškaredil - vraj im ide iba o otváranie nebeského košiaru a pozemského mešca nových ovečiek. Ale ako v diskusii o tejto téme skonštatovala jedna z mojich blízkych (feministických) kamarátok: „Vzhľadom na to, že história ukazuje, že sa vždy nájdu ľudia, ktorí budú veriť a budú chcieť byť aj súčasťou nejakého náboženského spoločenstva, tak takéto snahy o reformu, otvorenosť a prekonávanie vlastnej bigotnosti vnímam skôr pozitívne.“ K tomu nemám čo dodať, ani k tomu nepotrebujem hľadať vlastné slová. Ak by ste aj vy boli, prípadne sa stali súčasťou takejto otvorenej cirkevnej spoločnosti, tak vám už dnes sľubujem alebo aspoň tu na zemi - aspoň vo vás samých. Nič totiž nie je silnejšie, príjemnejšie a zmyslupľnejšie ako dobro v nás, ktoré nie je sebastredné. Nie, to nezaznelo slovo Božie. Ak vo vás zarezonovalo, ste to vy sami/y, kto to hovorí.

Hana Fábry
občianska aktivistka
Pravda, 17.2.2011

Zástupcovia katolíckych hnutí sa vrátili z púte z Ríma

Laické spoločenstvá v katolíckej cirkvi zohrávajú mimoriadnu úlohu a sú veľmi potrebné najmä v dnešnej dobe. Dávajú pocit spolupatričnosti a domova. Predstavitelia laických hnutí zo Slovenska boli spolu s predsedom Rady pre laické apoštolské hnutie s biskupom Petrom Rusnákom v Ríme, kde sa stretli s rímskymi spoločenstvami, či s veľvyslancom Jozefom Draveckým.

Navštívili hrob sv. Cyrila, tiež vatikánsky rozhlas, ktorý oslavuje 80 rokov svojho vysielania.

Slovenská delegácia sa stretla s predsedom Pápežskej rady pre la-

ikov, kardinálom Stanislavom Rylkom.

„Pán kardinál sa zaujímal o tie spoločenstvá, ktoré sú takpovediac špecificky slovenské, hovoril o mládeži, pre slovenskú mládež, aby nezanedbali tohoročné stretnutie so Svätým Otcom v Madride,“ uviedol biskup Rusnák.

V Kolégiu sv. Cyrila a Metoda celebroidal svätú omšu kardinál Tomko.

Účastníci sa stretli aj s biskupom Sigelinim, ktorý má na starosti spoločenstvá v Ríme.

Slovenskú delegáciu na audiencii osobitne pozdravil pápež Benedikt XVI. **Anna Brillová, Rádio Lumen, 17.2.2011**